

ÚVOD

Nutkání zdobit a zkrášlovat posvátné věci i obyčejné předměty je všeobecné. Starodávné mýty z celého světa zmiňují symboliku přírody a její ornamentální význam. Stromy života, olistěné koruny, bohatě zdobená roucha, a dokonce i paláce a chrámy jsou ozvěnou jejich plodných forem. Užívání symbolických ozdob dodává předmětu jak estetickou, tak metafyzickou hodnotu. Naše instinktivní touha kráslit je prastará.

Příroda je složitá. Je elegantní a poklidná, bouřlivá a divoká. Její formy mohou být krásné, ladné, kruté, surové či jemné – ale vždycky odpovídají účelu. Owen Jones, autor publikace *The Grammar of Ornament* (Gramatika zdobení), jenž nakreslil tabuli s indickými vzory na protější straně, o přírodě napsal: „Pohledte, jak různorodé formy a jak neměnné principy mohou být.“ Tyto principy vytváření, růstu, symetrie a řádu rovněž vládnou ornamentům tvořeným křivkami, které nacházíme ve výtvarném umění každé kultury.

Principy neomezují kreativitu, spíše jsou inspirací pro rozličné vzory odrážející vzhled semen, úponků, listů, květů a plodů. Návrhář, který pracuje s opakováním, střídáním, vlněním, mozaikováním, spirálami a symetrií, brzy zjistí, jak bohatá a rozmanitá je práce s těmito prostými procesy růstu. Vzory na následující straně začleňují tyto principy do svého mikrokosmu rajských zahrad, a umožňují tak spatřit neobyčejnou živost ozdob tvořených křivkami, jež nalézáme po celé zeměkouli. Doufám, že čtenáři objeví v ozvěnách přírody a v principech designu, jež jsou v této knížce shromážděny, své vlastní inspirační zdroje.

NEJSTARŠÍ KŘIVKY

prehistorické vzory

Zdobení vnáší kosmologii do našeho všedního světa. To, co se na první pohled jeví jen jako povrchní ozdoba, může ve skutečnosti představovat transformační principy a hluboké porozumění struktuře. Ananda Coomaraswamyová píše, že „lidé oceňují cokoli, co vyrobí, podle toho, zda je v tom současně přítomna krása a užitečnost“.

Nejstarší dochované prehistorické nádoby (např. na protější straně) ztělesňují toto kreativní nutkání podílet se na zkrášlování všedního. Beztvará hlína se soustředila do středu kola, rukama hrnčíře byla vyháněna spirálovitě vzhůru a takto tvarována do podoby nádoby. Význam namalovaných spirál, smyček, záhybů či rozštěpených prvků je již ztracen v čase, ale i moderní oči vidí hlubokou krásu v liniích plných energie a proudění.

Lidská touha zdobit nezná hranice. Maorové a další tradiční kultury Pacifiku zdobily svá těla včetně obličeje tetováním a používaly týchž vířivých zdrojů, jaké jsou vidět na jejich pádlech a kánoích (*dole*).

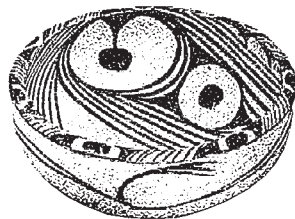
Provincie Ťiang-si, Čína, 8 000 př. n. l.

Kultura Jang-šao, Čína, 4 000 př. n. l.

Kultura Majiayao, Čína, 3 500 př. n. l.

Kultura Majiayao, Čína, 3 000 př. n. l.

Trypilská kultura, Rumunsko, 4 000 př. n. l.

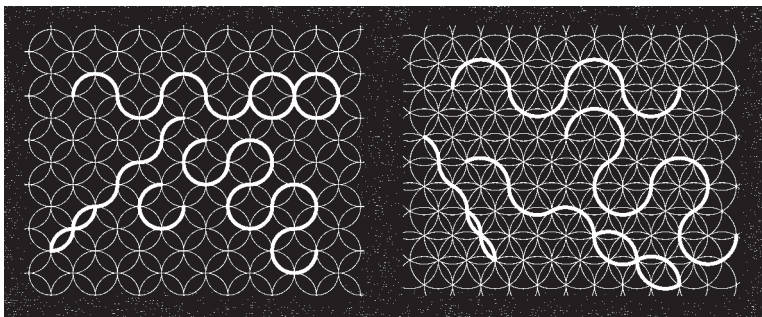
NA POČÁTKU

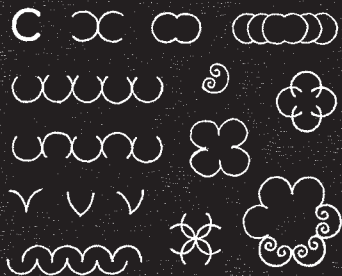
bod, rozdělení a sjednocení

Vizuální bohatost a složitost biomorfních ornamentů často zakrývá principy, na nichž je jejich vzhled založen. Pod listy a květinami se pravidelně skrývá základní matrice jednoduchých forem.

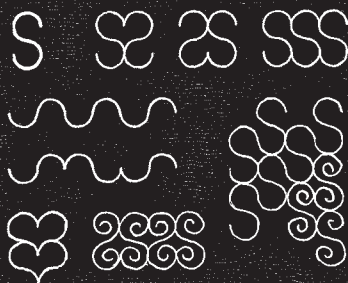
Bod počátku ● je mikrokosmickým zárodkem života, který je makrokosmicky vyjádřen jako kruh ○. Posouváním bodu dostaneme čáru ↔, rotace zase vede ke vzniku kruhu C, jeho protáhnutím vznikne kapkovitý tvar Ő. Z kapky se roztočením zrodí forma nalézaná v pozitivním i negativním prostoru mnoha vzorů křivek C. Překryvem kruhů vznikají listy a okvětní lístky 0.

Oddělování, sbíhání a opětovné slučování nastává tehdy, když z bodů zrodu, větviček a květů vyběhají linie a zase se vrací. Křivky ve tvaru C a S jsou užitečné pro tvorbu kompozic (*na protější straně*). Jejich proporce mohou být roztažené nebo zmáčkuté, kreslené od ruky nebo geometricky usměrňované. Níže jsou ukázány příklady křivek ze čtvercových anebo šestiúhelníkových kruhových mřížek – což je užitečná „kostra“ pro lineární kompozice či pro lemy neboli bordury.

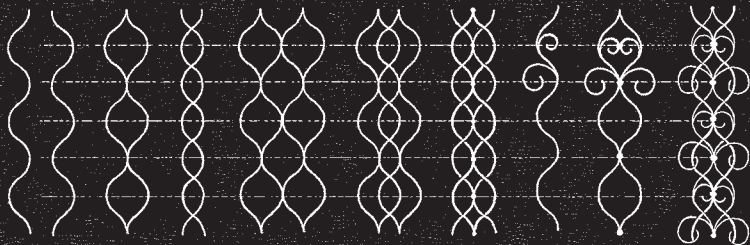

Nahoře: Tvar „C“ a jeho rodina.

Nahoře: Tvar „S“ a jeho vzory.

Nahoře a dole: Vývoj prostého biomorfního prvku se znázorněním jednotlivých vrstev a základních rytmií.

